

Strategie rozvoje Úřadu průmyslového vlastnictví

Praha, 2025

Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“) plní funkci ústředního orgánu státní správy na ochranu průmyslového vlastnictví. Je zřízen zákonem č. 21/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Působnost Úřadu je vymezena zákonem č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví a souborem mezinárodních smluv, jimiž je ve věcech průmyslových práv ČR vázána. Výkonné činnosti se řídí zákony a prováděcími předpisy se vztahem k průmyslovému vlastnictví. Úřad ve smyslu své zákonné působnosti rozhoduje o poskytování právní ochrany zejména na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory a ochranné známky. Úřad spravuje a zpřístupňuje fondy informací o stavu průmyslových práv v ČR i v zahraničí a zabývá se otázkou všestranného prohlubování informační otevřenosti vůči veřejnosti. Zabezpečuje též činnosti podle zákona o patentových zástupcích.

Odpovědnost ke státu

Úřad jedná tak, aby byla prosazována práva a oprávněné zájmy státu a všech občanů. Klade velký důraz na ochranu informací při zacházení s informacemi souvisejícími s vykonávanou podporou veřejnoprávní ochrany průmyslového vlastnictví. Informační bezpečnost je prosazována na všech úrovních Úřadu a odpovídají za ni na všech úrovních vedoucí zaměstnanci jednotlivých součástí Úřadu. Kvalita řízení Úřadu je trvale ověřována a zlepšována. Systém řízení kontinuity podnikání zajišťuje poskytování klíčových služeb i za mimořádných situací, vyšší odolnost Úřadu při implementaci změn a vyšší míru transparentnosti procesů a služeb. Řízení Úřadu odpovídá také kritériím Metodického pokynu pro řízení kvality ve služebních úřadech. Úřad prosazuje systematický přístup k ochraně životního prostředí a bezpečnosti práce. Za základ se bere funkční Integrovaný systém řízení založený na procesním přístupu a směřující ke zvyšování účinnosti práce ve všech svěřených povinnostech a pravomocích.

Otevřenost vůči veřejnosti

Otevřený přístup k veřejnosti je založen na široké a svobodné výměně informací rozšiřující povědomí o potřebě a funkci systému ochrany průmyslového vlastnictví, podávající pravdivý obraz o stavu průmyslových práv a zachycující oprávněné potřeby a názory občanů. Úřad si zakládá na efektivním poskytování služeb, aktivním rozvíjení spolupráce s laickou i odbornou veřejností při všech příležitostech, od tvorby právních předpisů po náplň vzdělávací a osvětové činnosti.

Spokojenost občanů

Cílem je budovat Úřad, kterému lidé věří. Je dbáno o zákonnost, jednotnost, bezpečnost a objektivnost správních řízení a o integritu, dostupnost a důvěrnost informací Úřadu. Vychází se z rovného přístupu ke všem fyzickým i právnickým osobám. Úřad se snaží, aby jeho postupy byly poctivé, pochopitelné, předvídatelné, kontinuální a aby byly činěny bez zbytečných průtahů. Představy o práci Úřadu jsou porovnávány s ohlasy klientů. Jejich podněty jsou zdrojem zlepšování.

Kvalifikovanost a motivace zaměstnanců

Zaměstnanci jsou vedeni k práci ve shodě se zákony, dalšími právními předpisy včetně těch, které ovlivňují interní procesy, zásadami informační bezpečnosti, zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zásadami ochrany životního prostředí a podle norem etiky výkonu státní správy. Je dbáno o to, aby nedocházelo k ohrožení důvěry možností korupčního jednání, střetům osobních a veřejných zájmů anebo zneužitím úředního postavení. Vysoká odborná úroveň a její průběžné prohlubování, nejvyšší míra slušnosti, porozumění a ochoty jsou chápány jako základní rysy zaměstnance Úřadu. Zaměstnanci mají vytvářeny vhodné pracovní podmínky a jsou motivováni k rozvoji pracovní iniciativy a efektivnímu výkonu, který je zajišťován také zastupitelností jednotlivých zaměstnanců. V rámci snahy o sladění osobního a pracovního života Úřad zaměstnancům umožňuje kratší pracovní úvazky a výkon práce/služby z jiného místa.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Úřad se zavazuje plnit všechny příslušné zákony, předpisy a rozhodnutí vztahující se k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, zajišťuje preventivní přístup ve všech činnostech souvisejících s BOZP vlastních zaměstnanců, návštěvníků a dalších osob nacházejících se v objektech Úřadu. Úřad identifikuje rizika jednotlivých pracovních činností, zařízení nebo objektů, či jejich částí a definuje účinná preventivní opatření na jejich eliminaci.

Ochrana životního prostředí

Úřad se zavazuje plnit všechny příslušné zákony, předpisy a rozhodnutí vztahující se k ochraně životního prostředí a pravidelně přezkoumává environmentální aspekty vyplývající z činností Úřadu. Úřad se systémově zaměřuje na zlepšování kvality životního prostředí, a to minimalizací odpadů a emisí, opětovným použitím a recyklací, snižováním využívání přírodních zdrojů a podporou úsilí prevence znečišťování ve společnosti.

Neustálé zlepšování

Úřad vyhledává nejlepší praxi doma i v zahraničí. Zajišťuje průběžnou analýzu právního stavu, administrativních postupů, pracovních výkonů a zavedení a dodržování opatření informační a provozní bezpečnosti. Ohlasy od veřejnosti jsou pečlivě vyhodnocovány. Na získaných poznatcích jsou založena řídicí rozhodnutí Úřadu. Úřad stanovuje cíle, cílové hodnoty a programy zaměřené na plnění cílů a neustálé zvyšování kvality veškerých správních činností a poskytovaných služeb, bezpečnosti informací, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a ochrany životního prostředí. Zavedení Integrovaného systému řízení tvoří základ pro zajištění dlouhodobé efektivní, kvalitní a bezpečné činnosti Úřadu.

Zaměření Úřadu

Úřad je zaměřen na poskytování služeb veřejnosti v oblasti průmyslověprávní ochrany. Všechny procesy, které zajišťují poskytování služeb registrovaných v Katalogu služeb veřejné správy jsou v souladu s požadavky legislativy včetně norem ISO 9001:2015, ISO/IEC 27001:2013 a ISO 22301:2019. Seznam služeb je dostupný na webových stránkách Úřadu <https://upv.gov.cz/o-uradu/katalog-sluzeb>.

Strategické cíle

1. Zvyšování povědomí o ochraně průmyslového vlastnictví

Povědomí o systému ochrany duševního vlastnictví je přes všechnu snahu dosud nízké. Výuka základů ochrany duševního vlastnictví, zejména se zaměřením na ochranu průmyslového vlastnictví, není ve vzdělávacím systému v ČR až na výjimky pevně a systematicky zakotvena. K podpoře růstu inovací je žádoucí povědomí o průmyslovém vlastnictví kvalifikovaně šířit rovněž ve výzkumné, vývojové, aplikační a výrobní sféře. Znalosti efektivního užití nástrojů průmyslového vlastnictví jsou potřebné při transferu technologií například formou licence, pro inovaci výroby, za účelem rozšíření spektra výroby či při zakládání firmy.

2. Zvyšování využívání ochrany průmyslového vlastnictví

Vedle výuky a osvěty je pro efektivní využívání systémů ochrany průmyslového vlastnictví potřebné neopomenout podporu využívání systému ochrany průmyslového vlastnictví začlenit do soustavy finančních dotací, zejména těch, které jsou součástí operačních programů, programů aplikovaného výzkumu a dalších. Ve výzkumných a vývojových organizacích a na vysokých školách je nutné vytvářet proinovační klima. Ve vnitřních předpisech o nakládání s průmyslovým vlastnictvím je třeba nastavit nástroje motivace tvůrčích pracovníků.

3. Efektivní využívání patentových informací

Z hlediska aktuálnosti a vypovídací schopnosti jsou patentové dokumenty unikátními informačními zdroji. Jde o strukturované dokumenty s celosvětově jednotným formátem. Orientace v nich je tak usnadněna a částečně možná bez ohledu na to, v jakém jazyce jsou napsány. Vynález v nich musí být popsán tak jasně a úplně, aby jej osoba znalá příslušného oboru dokázala uskutečnit. Patentové databáze, ve kterých jsou tyto dokumenty soustředěny, poskytují informace nepostradatelné pro znalé rozhodování o směřování výzkumu a vývoje, pro přípravu podnikatelských záměrů, předvídání světových trendů v příslušném oboru techniky.

V programech aplikovaného výzkumu by mělo být zakotveno využívání patentových informací tak, aby před zahájením jakéhokoli aplikovaného výzkumu v nehumanitním oboru byla nejprve v dané oblasti provedena podrobná rešerše stavu techniky. V relevantních oborech by měl být požadavek doložení rešerše jedním z kritérií pro přiznání finanční podpory. V době před zahájením výzkumu je nezbytné vzít v úvahu možnost průmyslověprávní ochrany výsledků. Na základě výsledků patentové rešerše pak lze volit další optimální postup nejen pro zacílení výzkumu správným neprobádaným směrem, ale i pro nakládání s výsledky výzkumu (komercializaci).

4. Vytvoření stabilního rámce pro podporu ochrany průmyslového vlastnictví

Podpora průmyslového vlastnictví nebyla v minulosti zohledňována ve strategických dokumentech ČR. K jistému posunu došlo zahrnutím podpory ochrany duševního/průmyslového vlastnictví do Inovační strategie ČR 2019–2030 a do Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky pro období 2021+, což se následně projevilo i v dalších dokumentech.

Na základě Koncepce podpory ochrany průmyslového vlastnictví 2021–2030 by podpora ochrany průmyslového vlastnictví měla být zahrnuta všude tam, kde je deklarována jakákoliv podpora inovační aktivity. Hledisko podpory ochrany průmyslového vlastnictví by mělo být uvažováno při rozhodovacích procesech.

5. Rozvoj mezinárodní spolupráce

Systém ochrany průmyslového vlastnictví je z větší míry celosvětově harmonizován. To na jednu stranu umožňuje snazší orientaci v možnostech a požadavcích tohoto systému v tom kterém státě, na druhou stranu veškeré podstatnější změny takto celosvětově propojeného systému musí probíhat výhradně na globální úrovni, především prostřednictvím mezinárodních organizací. Nejvýznamnějšími z nich jsou specializovaná agentura OSN [Světová organizace duševního vlastnictví](#) (WIPO) v Ženevě a dále [Evropská patentová organizace](#) (EPO) se sídlem v Mnichově. Významným hráčem nastavení systému průmyslových práv je též agentura EU, [Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví](#) (EUIPO) se sídlem v Alicante. ČR se účastní mezinárodních jednání a kvalifikovaně se podílí na rozvoji systému ochrany průmyslového vlastnictví. Veškeré změny systému, které jsou z naší strany navrhovány či podporovány, jsou ovlivněny nutností hledat konsensus nebo většinovou podporu v mezinárodním měřítku.

Systém ochrany průmyslového vlastnictví je postaven na teritoriálním principu, tzn., že právo platí jen na území, pro které bylo poskytnuto, patent udělený Úřadem tedy platí jen na území ČR. Pokud chce firma expandovat na zahraniční trhy, musí si zajistit ochranu i na odpovídajícím území. K tomu je možné a účelné využít nástrojů definovaných v mezinárodních smlouvách, nebo poměrně komplikovanější cestu podání národní přihlášky v zahraničí v jazyce dané země a prostřednictvím zahraničního patentového zástupce. ČR je smluvní stranou téměř všech významných mnohostranných mezinárodních smluv na ochranu průmyslového vlastnictví, které přihlášení průmyslových práv v zahraničí usnadňují.

Proces zajišťování ochrany vynálezů v zahraničí významně zjednodušuje Smlouva o patentové spolupráci (PCT). V tomto systému je možné podat jedinou mezinárodní patentovou přihlášku s účinky pro všechny členské státy PCT. Mezinárodní fáze řízení zahrnuje provedení mezinárodní rešerše a zveřejnění mezinárodní přihlášky po uplynutí 18 měsíců od priority, případně i provedení mezinárodního předběžného průzkumu. Na tomto základě se pak může přihlašovatel rozhodnout, zda a ve kterém státě bude žádat o udělení národního patentu.

V případě Evropy je pro patentovou ochranu výhodné využít systém evropského patentu podle Evropské patentové úmluvy (EPC), dle které je dnes možné dosáhnout patentové ochrany až ve 44 státech. Řízení, počínaje podáním evropské patentové přihlášky až po udělení evropského patentu, probíhá před Evropským patentovým úřadem. Platnost evropského patentu v konkrétním členském státu nastává po tzv. validaci, tj. potvrzení platnosti patentovým úřadem daného státu na jeho území.

Na evropském patentu je postaven i patent s jednotným účinkem. Po udělení evropského patentu může majitel patentu požádat o jeho jednotný účinek, a získat tak evropský patent s jednotným účinkem. Jednotný účinek se zatím uplatňuje v 18 zemích EU (Rakousko, Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Slovinsko, Švédsko a Rumunsko).

Mezinárodní cesta přihlašování je možná i pro ochranné známky. Byla zakotvena v Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z roku 1891, která byla několikrát revidována, naposledy v roce 1979 ve Stockholmu. Madridská dohoda byla pak dále prohloubena přijetím Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek v roce 1989. ČR je členem obou těchto mezinárodních smluv.

Pro mezinárodní přihlašování průmyslových vzorů je možné od r. 2008 používat Haagskou dohodu o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů, a to přesto, že ČR není individuálním členem předmětné mezinárodní dohody, neboť k Ženevskému aktu Haagské dohody přistoupila EU jako celek. V mezinárodním zápisu průmyslového vzoru není proto možné designovat ČR samostatně, ale pouze celou Evropskou unií nebo jednotlivě ty státy EU, které jsou individuálními smluvními stranami Ženevského aktu Haagské dohody. Ochrannou známku EU nebo průmyslový vzor EU lze získat prostřednictvím EUIPO. Zapsaná ochranná známka EU nebo průmyslový vzor EU platí ve všech členských státech EU.

6. Využívání digitálních technologií pro rozvoj systému ochrany průmyslového vlastnictví

Jednou z vládních priorit je rychlejší a kvalitnější zavádění služeb eGovernmentu. Úřad se aktivně zapojuje do provádění digitalizace služeb veřejné správy. Má jeden z nejvyšších podílů úkonů realizovaných digitálními obslužnými kanály. Pro zajištění efektivního průběhu správních řízení a vedení rejstříků využívá referenční údaje ze základních registrů. Efektivním využíváním digitálních technologií pomáhá odstranit byrokratickou zátěž na straně přihlašovatelů a majitelů průmyslových práv. V současné době Úřad přijímá cca 95 % podání v elektronické formě.

Úřad provozuje databáze průmyslových práv, ze kterých lze snadno a zdarma získat informace o předmětech průmyslového vlastnictví platných na území ČR. Při výměně elektronických dat pro průmyslověprávní informační systémy Úřad spolupracuje s tuzemskými i zahraničními subjekty.

Podrobnější rozpracování jednotlivých strategických cílů a přehled opatření, jejichž implementací jich má být dosaženo, jsou definovány v [Koncepti podpory ochrany průmyslového vlastnictví 2021–2030](#), která byla schválena vládou v listopadu 2021.

Další cíle rozvoje Úřadu a přehled opatření, jejichž implementací jich má být dosaženo, jsou definovány v Informační koncepci Úřadu průmyslového vlastnictví vytvořené v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a vyhláškou č. 360/2023 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy. V oblasti IT si Úřad klade následující cíle:

1. Vytvořit „bezpapírový“ a efektivně fungující úřad

Nahrazení dosud nedigitalizovaných procesů jejich digitální alternativou s využitím co nejvyšší míry automatizace

2. Zlepšit komfort uživatelů s využitím sdílených služeb státu

Snižování administrativní zátěže a kontinuální zlepšování služeb.

3. Zvýšit kybernetickou bezpečnost Úřadu

Zajištění kybernetické bezpečnosti s ohledem na měnící se prostředí a implementace povinností plynoucích z NIS2.

4. Zlepšit systém správy dat

Zajištění implementace připravovaného zákona o správě dat a zavedení minimálního standardu pro kvalitní správu dat.

5. Zlepšit dlouhodobé řízení ISVS

Integrace modelu enterprise architektury s procesním modelem Integrovaného systému řízení Úřadu.